

Безтурботність його одинадцяти років, трьох місяців, шести днів, десяти годин, двадцяти дев'яти хвилин і кількох секунд.

Руки хлопчика простягнуті до кованої балюстради, яка, як П'єтро передбачає, має стримати його біг. Балюстрада, яка має виконати це завдання, щойно наляже на неї усім тілом, несподівано розгойдується, наче зроблена з гуми. І неочікувано, бунтуючи проти нерухомості, у якій вона змушена була перебувати десятиліттями, відривається від стіни старого будинку, розпочинаючи подорож у невідоме, наче відчуваючи, що здатна подолати гравітацію і полетіти. Металеві уламки тягнуть його всією своєю вагою у прірву, а П'єтро все ще тримається за них. Дитяча усмішка зникає з його обличчя, коли вони разом занурюються в порожнечу. Очі сповнюються жахом, коли бачать стрімке наближення білого садового гравію. Удар від падіння мав би нагадувати громоподібний вибух, але натомість виявляється лише глухим, чітким звуком чогось, що розбивається і передує темряві.

Проте, якщо повернутися назад, то літній день 1997 року розпочався для юного П'єтро якнайкраще.

Кузен Мауріціо приїхав до моря, щоб побути разом з ним, його батьком та Адель, економкою, яка доглядала за ними. П'єтро осиротів у віці двох років, коли померла його мати, і батько більше ніколи не одружувався. Він був єдиною дитиною, тому Мауріціо, якого всі в сім'ї завжди називали Ішіо, вважав майже рідним братом, хоча вони були практично однолітками.

Того року, невдовзі після закінчення школи, дядько з тіткою відправили його на все літо до Порто-Ерколе. П'єтро був у захваті, відколи почув про це від батька: аж два місяці з Ішіо, з липня по вересень!

Це ж неймовірно! Так чудово буде залучити його до свого товариства.

Літні будиночки біля підніжжя мису, звідки відкривався краєвид на село і море, були давніми свідками того, як ватаги дітей з покоління в покоління змінюють одна одну. Перехід від однієї групи до іншої відбувався приблизно в підлітковому віці, коли інтерес до дитячих розваг зазвичай згасав, і старші воліли проводити час на пляжі, або збиратися на площі, щоб поїсти морозива в барі «Рим», або юрмитись увечері перед «Кінгз» перед тим, як піти на танці у «Стреге».

Ішіо приєднався до невеликої групи ровесників, яким на початку 1990-х років щоканікул належала ця площа. Окрім П'єтро та його кузена, було лише шестеро інших хлопців, які приїздили з різних куточків Тоскани.

Оскільки майже всім їм було одинадцять років, серед них вже народилося меланхолійне передчуття, що літо 1997 року, імовірно, буде одним з останніх, а може, й останнім літом їхнього дитинства. Тому від самого початку вони ніби планували прожити його на повну, насолоджуючись усіма можливостями свого дитячого статусу, користуючись свободами, яких більше ніколи не матимуть. У вересні вони, як завжди, прощалися одне з одним і поверталися до своїх міст, домовляючись про зустріч у липні наступного року. Проте, повернувшись до Порто-Ерколе, побачили б незнайомих замість своїх старих товаришів по іграх. Дружба, безумовно, витримала б випробування часом, але лише думка про певні колишні забави викликала б у них сором.

Однак тепер вони все ще могли дуріти скільки завгодно.

У їхньому гурті була Дебора із Сієни, єдина дівчинка, хоча діти ніколи не замислювалися про стать. Аж до наступного літа, коли квітуча Дебора змусить їх почуватися незручно, викликаючи у них невимовні бажання.

Еttore був родом із Ф'єзоле і мав звичку злітати із крутих схилів на велосипеді, гальмуючи ногами лише останньої миті.

Карлетто найменше з усіх бував у гурті, бо мати змушувала його до тривалих занять навіть під час канікул. Решту року хлопець жив у Гроссето, носив окуляри і завжди знаходив спосіб щось собі пошкодити.

Джованні з Емполі, якого називали «Джованноне», постійно хотів їсти, носив взуття того ж розміру, що і його шістнадцятирічний брат, і найкраще пірнав «бомбочкою».

Данте був родом із Лукки і мав манію розбирати речі. Він казав, що хоче побачити, які вони ізсередини.

Був ще П'єтро Зануссі, якого, оскільки ім'я збігалося з іменем Джербера, завжди називали на ім'я та прізвище. Юнакові було тринадцять, і він був ветераном гурту. Через гормональні зміни вже за рік до того він поступово почав відходити від ватаги і зближуватися зі старшими хлопцями. Улітку 1997 року його місце посів брат, хоча хлопчикові щойно виповнилося п'ять років.

Зенон Зануссі приєднався до гурту не за спадковим правом чи тому, що здавався набагато дорослішим за свій вік, а тому, що так вирішила Дебора, яка вважала його своїм протеже.

Зенон був завзятим фанатом «Фіорентини» і, за винятком тих випадків, коли мати змушувала його зняти улюблену річ, аби випрати, завжди носив фіолетову футболку з номером 9. Це був номер його

кумира, Габрієля Батістуги, від якого хлопчик узяв прізвисько Батігол¹.

Під час канікул в Арджентаріо з дітьми ставалося щось неймовірне: вони забували про існування телевізора, відеоігор і всіх розваг, якими був заповнений післяобідній час вдома у місті, і, на диво, присвячували себе тим самим заняттям, якими в дитинстві розважалися їхні батьки.

П'єтро, Ішіо та невелика група друзів з Порто-Ерколе заповнювали години між сходом і заходом сонця пірнаннями у Тріанголо, велосипедними прогулянками по ґрунтових доріжках, битвами водяними бомбами, ловлею крабів і нескінченним футболом на пляжі під гарячим сонцем.

Була й одна гра, яка ніколи не зараховувалася до «офіційних», хоча в неї забавлялися найчастіше. Вона заповнювала проміжки між заняттями, поки вони чекали, що хтось придумав нову цікаву для всіх розвагу. Розвага мала негласну мету: перешкоджати нудьзі, яка закрадалася під час «мертвих» годин.

Нудьга — головний ворог дитячого літа.

Вона підстерігає чекаючи, коли якась хмара затьмарить небо, хоча б на мить, або коли іржавий цвях застрягне у спинці велосипеда, або коли м'яч вихопить хвиля, бо його занадто сильно штовхнули ногою.

Діти Порто-Ерколе кожного покоління знали, що найефективнішим засобом від нудьги була гра у воскових чоловічків, або, простіше кажучи, гра у свічки, яка в деяких випадках ставала забавою в «Там ти був (і там тебе більше немає)».

¹ *Batigol* — прізвисько футболіста Габрієля Бастіуги, утворене від його прізвища і слова «гол».

Це був тосканський варіант проведення часу, поширений в усіх куточках світу. Щось середнє між іграми в піжмурки та хованки. Один з учасників — перший восковий чоловічок — мав знайти інших — живих — і перетворити їх на маленьких воскових чоловічків, просто доторкнувшись до них. Ті, кому не пощастило уникнути фатальної долі, могли долучитися до полювання. І все це без можливості розмовляти, а отже, без шансу обмінюватися інформацією про місце переховування тих, кого треба впіймати.

Спілкуватися, по суті, мисливці могли лише свистом. Той, хто порушував це правило, помирав повільною смертю протягом трьох днів. І, хоча жодна дитина не вірила в це по-справжньому, всі намагалися не порушувати закон гри.

Серед дітей Порто-Ерколе досі існує легенда про хлопчика з Пізи, який не зміг закінчити гру, бо це був його останній день канікул. Він поїхав до міста із прокляттям, яке досі лежало на ньому, і відтоді, щоб не померти жорстокою смертю, розмовляв лише свистом.

Теоретично переможцем гри мав би стати останній вцілілий. Однак зловити його було недостатньо, адже хлопчик також мав би сказати певне слово, щоб звільнити свічки від обов'язку мовчання.

Арімо.

Це було таємниче слово, що надавало величезної влади, яка виснажувала супротивників і виставляла їх на посміховисько.

Ніхто не знав, звідки походить це слово і що воно насправді означає. Слівце, імовірно, змінювалося з часом, переходячи з вуст в уста, з покоління в покоління, поки не втратило свою точну вимову і первісне значення. Проте дітям було байдуже, що воно

означає. Достатньо було знати, що як тільки його вимовиш, ворожнеча припинялася. І, якщо останній уцілілий відмовлявся сказати «арімо», друзі зазвичай міцно тримали його і лоскотали доти, доки той не здався.

Як це часто бувало, першого понеділка липня, у день смерті П'етро, ніхто не пропонував грати у свічки. Іноді в цьому навіть не було потреби. Достатньо було, щоб хтось доторкнувся до когось, щоб почалася біганина. Можливо, саме Ішіо зробив перший крок. Гра почалася на подвір'ї вілли Джерберів, що виходила на лісистий мис.

П'етро був радий, що Ішіо нарешті приїхав до нього на море. Натомість, за словами дядька і тітки, кузен був трохи засмучений, бо минулої весни помер його пудель.

Тому П'етро мав зробити так, що той забув про Сатурна.

Протягом наступних тижнів вони багато чого робили разом. Деякі літні звички повторювалися з дитинства. Наприклад, вони читали комікси пізно ввечері з ліхтариком у ліжку під простирадлами або ловили павуків на горищі й ховали їх у шухлядах бідолашної Адель. Того ранку батько П'етро пообіцяв прогулянку на човні до острова Джильо із запасом хліба, ковбаси та крижаної кока-коли.

Тож, щоб згаяти час, вони з Ішіо вирішили поспілкуватися з іншими приятелями з цього району, які прийшли привітати новоприбулого.

Правду кажучи, П'етро навіть не дуже хотілося гратися в свічки. Можливо, це було якесь передчуття, можливо, просто лінь. Усе ж день був таким ясным і теплим, що, врешті-решт, він не встояв.